DAGENS NYHETER.

En utskrift från Dagens Nyheter, 2021-11-21 17:12
Artikelns ursprungsadress: https://www.dn.se/arkiv/ledare/vill-nagon-diskutera-sveriges-framtid/

LEDARE

Ledare: Vill någon diskutera Sveriges framtid?

PUBLICERAD 2005-10-14

UTVALD LÄSNING I DIN MEJLBOX

DN:s chefredaktör Peter Wolodarski väljer ut veckans mest läsvärda artiklar.

Skaffa nyhetsbrev

Etta på New York Times lista över försäljning av fackböcker är nu Thomas Friedmans ”The World Is Flat”. Med formuleringen ”Jorden är platt” avser Friedman att alla länder och regioner numera tävlar direkt med varandra i kunskap, påhittighet, organisation och förändringsförmåga. Produktionsfaktorerna är så rörliga och kommunikationerna så snabba över världen att geografiska avstånd inte längre bildar avgörande hinder. Begåvade ungdomar i t ex Indien och Kina kan direkt göra sig gällande i förhållande till européer och amerikaner.

Friedman har skrivit ännu en viktig bok om globalisering, efter ”The Lexus and the Olive Tree” häromåret. Thomas Friedman, med New York Times som plattform, får nog betecknas som världens bästa journalist. Alltid på resa, alltid samtalande eller iakttagande, har han en unik förmåga att analysera tendenser på djupet – oftast utifrån vad han konkret sett, samtidigt aldrig utan ett vidare perspektiv.

Den gångna helgen var Friedman gäst hos sin motsvarighet i tv-mediet, Tim Russert – seriös och ytterligt noggrann programledare för ”Meet the Press”. Friedman utvecklade sin analys, närmast för en amerikansk allmänhet som är bekymrad över standarden i skolan. Han beskrev den dramatiskt snabba utvecklingen i Kina och Indien – samtidigt de politiska obalanser som oroar vid horisonten. Amerika måste hålla uppe sin utbildningsstandard – har samtidigt en väldig styrka i sin kulturellt betingade kreativitet och ”can do”-attityd.

Mot slutet av ett intressant samtal kring samspelet USA, Kina, Indien – som konkurrenter men också kontrahenter för dynamik i världsekonomin – frågade Tim Russert: ”Var har vi Europa i allt det här?”

Efter någon sekunds fundering svarade Friedman: ”You’ve got to have a museum somewhere.” (Någonstans måste vi också ha ett museum.)

Friedman förtydligade: Europa har vackra städer att besöka men är stelt och stagnerande. Framför allt klarar inte Europa, till skillnad från USA, att dra dynamisk kraft ur ett mångetniskt samhälle.

Den uppfattning Thomas Friedman uttryckte är typisk för amerikanska bedömare. Friedman är ingen Europaätare och ingen reaktionär. Han är en liberal demokrat politiskt, men med ovanlig närkunskap om världen och öppen förmåga att iaktta vad som sker. När han bedömer att Europa har en historia men saknar framtid, är det värt att lyssna.

Vad jag kunnat förstå har Sverige just inlett ett år av valrörelse som ska handla om storleken på de sociala bidragen. De borgerliga vill minska, för att göra det mer lönsamt att arbeta. Socialdemokraterna vill öka ytterligare, eftersom det är enda sätt de numera vet för att vinna val. Som framtidsbyggare är socialdemokratin slut.

Detta är ett tragiskt bruk av en period då allmänheten gör sig beredd att ta ställning till Sveriges framtid. Sverige har numera val bara vart fjärde år. Väljarna borde då inbjudas till en mer väsentlig framtidsdiskussion. Vad ska Sverige leva och blomstra av i framtiden? Vad behöver göras för att det om 10–20 år ska vara roligt och dynamiskt att bo och verka i landet? Dessa frågor för in på forskningen, entreprenörskapets villkor, attraktionskraften för företagslokaliseringar – men också skolan, brottsnivån, normerna och värnandet av civiliteten i kulturen.

Det tycks gå hyggligt för svensk ekonomi just nu, även om anmärkningsvärt många lever på bidrag i stället för arbete. Regeringen, som finansministern i en riksdagsdebatt i våras, tar det som intäkt för att regeringens aktuella politik är tillräckligt bra. Men vad man då missar är att dagens resultat inte är en följd av dagens politik.

När det gäller företagsklimat råder en eftersläpning på kanske 10–15 år, eller längre. Det positiva som hänt på t ex IT-området är en följd av systemförändringar i början av 1990-talet, som teleavregleringen och skattereformen. Socialdemokraterna strävar numera i motsatt riktning i förhållande till de systemförändringar som har gett framgång och Göran Persson har bundit sig vid allianspartier som avskyr dessa förändringar. Om de blir kvar vid makten ännu en period, förstärks tendensen till återtåg. Man vill tillbaka till det gamla, inte bygga det nya.

Den stora frågan i 2006 års val borde vara vilka åtgärder, och vilken politisk allians, som är bäst för att Sverige ska blomstra om 10–20 år. Det är en fråga om byggande, inte bidrag. Inget friskt samhälle tänker på sin framtid i termer av bidrag.

Analysen av vad som behöver göras måste utgå från världen som den faktiskt ser ut i den nya globala ekonomin. Vi måste då konstatera att Sverige valt att vara extremt öppet – utan hinder för handel och annan rörlighet. Därmed hänger allt på attraktion – inte bara snävt ekonomiskt utan även i fråga om låg brottsnivå, bra miljö och ypperlig utbildning.

Murarna är rivna. Hur gör vi Sverige så attraktivt, högutbildat och dynamiskt att begåvade ungdomar vill verka här, entreprenörer starta företag här och internationella storföretag ha forskning och utveckling här?

Detta borde vara den centrala frågan inför valet 2006. Vill någon ta upp den?

TEXT

Hans Bergström

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt